

Zraniteľnosť

Autor: Roman Laml

Pojem zraniteľnosť nie je v našej bezpečnostnej terminológii veľmi využívaný. Napríklad bezpečnostná stratégia z roku 2001 ho nepoužíva vôbec, ale v bezpečnostnej stratégii z roku 2005 sa už objavuje: „Zraniteľnosť informačných a komunikačných systémov, ich preťaženie, neoprávnený prístup k informáciám, šírenie počítačových vírusov a dezinformácií sú rastúcou hrozbou pre SR.“

Zraniteľnosť je pojem využívaný nielen v oblasti národnej a medzinárodnej bezpečnosti, ale napríklad aj v informatike, environmentalistike alebo aj v sociálnej oblasti. Jeho význam je ale vo všetkých oblastiach obdobný. Všeobecne ju môžeme vymedziť ako náchylnosť k ujme, respektíve že predmetná hodnota (vec, systém, človek, štát atď.) má slabiny, ktoré môžu umožniť jej poškodenie.

Americký slovník vojenských termínov (JP 1-02) definuje zraniteľnosť nasledovne:

1. Náchylnosť národov alebo vojenských síl k oslabeniu bojového potenciálu, bojovej účinnosti alebo vôle k boju prostredníctvom akýchkoľvek akcií a spôsobov.
2. Oslabenie charakteristických vlastností systému (neschopnosť plniť určené úlohy), ktorá je spôsobená pôsobením nepriateľského prostredia.“ Preklad nie je najlepší, ale myslím že podstatu problému vystihuje.

Zraniteľnosť má svoju subjektívnu aj objektívnu stránku. Subjektívnu stránku tvorí správanie sa subjektu, ktorý svojim postupom zraniteľnosť posilňuje alebo znižuje. Napríklad v oblasti národnej bezpečnosti nedostatky v bezpečnostnom systéme krajiny zvyšujú jej zraniteľnosť. Objektívna stránka zraniteľnosti sa prejavuje bez priamej vôle subjektu. Aj tu je samozrejme subjekt prítomný, ale jeho aktivita je podmienená objektívne prebiehajúcimi procesmi alebo skutočnosťami, ktoré môže ovplyvniť len minimálne. Napríklad prehľbujúca sa závislosť fungovania vyspelých krajín na informačných a komunikačných systémoch objektívne zvyšuje zraniteľnosť týchto krajín. Samozrejme že rizika z toho vyplývajúce sa dajú eliminovať, respektíve minimalizovať, ale zraniteľnosť má z tohto pohľadu objektívny charakter. Podobne je to napríklad aj v súčasnej globálnej ekonomickej kríze, kde globalizácia a vzájomná previazanosť objektívne zvýšili zraniteľnosť jednotlivých krajín pred jej dopadmi.

Zraniteľnosť je podľa môjho názoru pojem dôležitý. Má blízko k pojmu riziko a aj s jeho využitím môžeme vyjadrovať úroveň bezpečnostného systému a jeho komponentov.